

Vergadering Stadsdeelraad Zuidoost d.d. 22 april 2008
Agendapunt

Voordracht inzake Wmo-programma Zuidoost 2008-2010

Amsterdam Zuidoost,

SDR /

Aan de Stadsdeelraad,

Hierbij biedt het Dagelijks Bestuur u onderstaande raadsvoordracht aan ter besluitvorming in uw raadsvergadering.

Inleiding

De Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) is per 1 januari 2007 van kracht geworden. In de wet zijn de Welzijnswet, de WVG (Wet Voorzieningen Gehandicapten) en een deel van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) samengebracht. Een deel van de taken en bevoegdheden is overgeheveld van het rijk naar de gemeente. Uitgangspunt van de Wmo is dat iedereen, ondanks zijn of haar beperking, mee kan doen in de maatschappij. Mensen die hulp nodig hebben zijn in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor hun gezondheid en welzijn, daarna het sociale netwerk (familie, burens, vrijwilligers) en dan pas de overheid. In het Bestuurlijk Document 'De Wmo in Amsterdam' dat op 1 maart 2006 door de gemeenteraad is vastgesteld, staat in hoofdlijnen beschreven op welke wijze de Wmo in Amsterdam wordt ingevoerd. De ontwikkeling van een breed, integraal Wmo-programma is een belangrijk onderdeel van de Amsterdamse aanpak van de invoering van de Wmo. Het Dagelijks Bestuur heeft op 10 april 2007 ingestemd met de bestuursopdracht inzake het opstellen van een Wmo-programma voor Zuidoost. In de vergadering van 24 september jl. is het concept Wmo-programma vrijgegeven voor de inspraak. Het inspraaktraject is afgerond en het concept Wmo-programma is aangepast en aangescherpt. Voorgesteld wordt het Wmo-programma voor Zuidoost vast te stellen.

Totstandkoming Wmo programma

Vanwege het maken van een gezamenlijk Amsterdams Wmo-programma heeft de Centrale Stad een methodiek ontwikkeld voor het maken van de Wmo-programma's op stadsdeelniveau. De eerste stap in het traject was het huidige aanbod en vraag in Zuidoost te rangschikken binnen de zes Wmo-domeinen: 1. Opvang en Onderdak 2. Gezondheid 3. Zelfstandig wonen 4. Mobiliteit 5. Sociale participatie 6. Maatschappelijke participatie. Om de inhoud van de domeinen aan te scherpen zijn de belangrijkste thema's benoemd waarop resultaat moet worden behaald. Een voorbeeld is het domein Opvang en Onderdak waarbinnen dakloosheid, extreme overlast en huiselijk geweld de belangrijkste inhoudelijke thema's zijn. Vervolgens zijn de belangrijkste aandachtsgroepen benoemd, die de meeste ondersteuning nodig hebben. Het gaat om Jeugd, Openbare Geestelijke GezondheidsZorg (OGGZ), Mensen met een beperking en Civil Society. Aan de hand van deze ordening geeft het Wmo-programma een beschrijving van het huidige beleid, op basis van diverse beleidsnota's, onderzoeken en andere statistische gegevens. Verschillende aanbieders hebben hun bijdrage geleverd aan het concept Wmo-programma, zoals de Madi, Maazo, Humanitas, het Gehandicaptenplatform, de Ouderenadviesraad en Markant. Het Dagelijks Bestuur heeft het concept Wmo programma 25 september jl. vrijgegeven voor inspraak. Op 9 oktober 2007 is het programma besproken in de commissie Welzijn.

Inspraaktraject

Tijdens het inspraaktraject is gesproken met aanbieders van zorg- en welzijnsdiensten en belangenbehartigers, om de Wmo-analyse scherper te krijgen. Voor de programmalijnen OGGZ, Mensen met een beperking en Civil Society zijn in november 2007 'discussietafels' georganiseerd, bestaande uit aanbieders, belangenbehartigers en beleidsmedewerkers. Voor de programmalijn Jeugd is een eigen inspraaktraject gevolgd in het kader van Jong Zuidoost. In 2006 zijn werkconferenties georganiseerd met partners op het terrein van onderwijs, jeugdwelzijn en jeugdzorg. De resultaten van deze werkconferenties zijn gebruikt bij de ontwikkeling van het uitvoeringsprogramma Jong Zuidoost. Vanaf maart 2007 is de inspraak verder geregeld in de kopgroep Jong Zuidoost waarin de betrokken portefeuillehouders en afgevaardigden van bovengenoemde partijen zitting hebben. Daarnaast is het concept-programma voorgelegd aan de Regiegroep Zorg en Samenleven, waarin zorgaanbieders en welzijnsaanbieders zitting hebben.

Advies van de Cliëntenraad Zorg en Samenleven

De Cliëntenraad Zorg en Samenleven, waarin cliënten- en bewonersvertegenwoordigers zitting hebben, is op 3 maart 2008 geïnstalleerd. De Cliëntenraad heeft in de brief van 7 maart 2008 advies gegeven aan het Dagelijks Bestuur inzake het integraal Wmo Programma Amsterdam Zuidoost. Wij zijn blij met het uitgebreide advies dat de Cliëntenraad in zo korte tijd heeft opgesteld. Alvorens echter in te gaan op de inhoud, willen wij afstand nemen van de opmerking dat er bij het Loket Zorg en Samenleven niet geluisterd wordt naar de vraag. Dit punt wordt niet nader onderbouwd en kan wellicht in een overleg met de cliëntenraad opgehelderd worden. Ook wensen wij nadrukkelijk afstand te nemen van de opmerking die gemaakt wordt in het kader van interculturalisatie, namelijk 'dat organisaties geen subsidie meer krijgen omdat ze te wit zijn'. Deze opmerking wordt niet onderbouwd en is uiterst tendentius.

Voor zover van toepassing hebben wij de adviezen verwerkt in het Wmo-programma. Op een aantal punten komen we hieronder nog terug. In de raadsvergadering van 31 mei 2007 heeft de stadsdeelraad ingestemd met het instellen van de Cliëntenraad Zorg en Samenleven. Voor deze naam is gekozen om het onderscheid aan te geven tussen aanbieders en gebruikers, tussen regiegroep en cliëntenraad. De cliëntenraad pleit ervoor om deze naam te wijzigen in de Wmo-Adviesraad, omdat deze titel meer gangbaar is. Het Dagelijks Bestuur is van mening dat de taken en bevoegdheden van dit nieuwe adviesorgaan belangrijker zijn dan de naam en wil er geen zwaar punt van maken. Indien de raad het eens is met de voorgestelde naamswijziging, is dat voor het Dagelijks Bestuur aanvaardbaar.

De Cliëntenraad adviseert het Dagelijks Bestuur om wat betreft de Wmo minder volgend te zijn, meer een voortrekkersrol te vervullen en zich hard te maken voor overheveling van middelen naar Zuidoost. Bij de begrotingsvaststelling 2008 heeft de stadsdeelraad motie 58 aangenomen, waarin het Dagelijks Bestuur ook wordt opgedragen in goed overleg met stad en stadsdelen te komen tot, op termijn, volledige decentralisatie van de Wmo. De discussie over de bevoegdheids- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen stad en stadsdelen en over het bestuurlijk stelsel als zodanig gaat verder dan de Wmo en betreft het hele sociaal domein. In de komende maanden zal stedelijk een beslisdocument worden opgesteld waarin nadere afspraken worden gemaakt over bevoegdheden, verantwoordelijkheid en de bestuurlijke aansturing in het sociaal domein. Het standpunt van het Dagelijks Bestuur hierin is dat het principe van decentralisatie leidend moet zijn in de taakverdeling tussen stad en stadsdelen: organiseer decentraal wat decentraal kan.

Inhoud Wmo-programma Zuidoost

Het Wmo-programma is een omvangrijk programma dat veel beleidsterreinen bevat. Hieronder worden de belangrijkste conclusies per programmalijn kort beschreven.

Jeugd

In "Jong Zuidoost" hebben het stadsdeel en de partners in onderwijs en zorg zich gebonden aan doelstellingen en actiepunten, gericht op kansen voor de jeugd in Zuidoost. Met dit jeugd- en onderwijsbeleid wordt invulling gegeven aan de programmalijn Jeugd van de Wmo.

Met de meeste jongeren in Zuidoost gaat het goed, maar sommige jongeren verkeren in omstandigheden die belemmerend zijn voor hun persoonlijke ontwikkeling. Er is daarom gekozen voor een tweesporenbeleid: investeren in kinderen en jongeren die zich positief ontwikkelen, en extra ondersteunen van degenen die het

nodig hebben. Het uitgangspunt is in overeenstemming met de doelstelling van de Wmo: niemand aan de kant. In Zuidoost gebeurt al veel voor de jeugd. Naast de inhoudelijke opgave gaat het om het verbeteren van de dienstverlening en bovenal om een niet-vrijblijvende afstemming tussen partners. De winst van de afgelopen jaren is dat er zicht is op de zwakke schakels in de samenwerking. De inzet voor de komende tijd is een integrale, sluitende aanpak.

Prioriteit in deze programmalijn gaat uit naar:

- Sluitende aanpak zorg: dekkende zorgstructuur, doorontwikkeling OKC's, zorgcoördinatie multiprobleemgezinnen
- Succesvolle schoolloopbaan: uitbouwen voor- en vroegschoolse educatie, aanpak schoolverzuim
- Talentontwikkeling en participatie: uitbouwen brede schoolconcept, professionalisering jeugdwelzijnswerk, aandacht voor tienermeiden

Mensen met een beperking

Uitgangspunt van deze programmalijn is dat mensen, ongeacht welke beperking dan ook, zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en participeren in de maatschappij. Het bevorderen van de gezondheid en de mobiliteit en het realiseren van optimale welzijns- en zorgvoorzieningen en levensloopbestendige woningen horen daar bij. De Wmo legt de verantwoordelijkheid voor hun welbevinden en hun gezondheid bij mensen zelf. Dit geldt ook voor mensen met een beperking. Uitgangspunt is dat wat zij zelf kunnen doen ook daadwerkelijk zelf (blijven) doen al dan niet met behulp van familie, vrienden, kennissen of buurtgenoten. De overheid biedt een vangnet voor problemen die ze zelf of met inzet van hun persoonlijke netwerk niet kunnen oplossen. Dat vangnet volgt uit de wettelijke compensatieplicht die inhoudt dat gemeenten hun inwoners - binnen de grenzen van hun eigen verantwoordelijkheid en beperkingen - in staat moet stellen om optimaal te kunnen participeren in alle Wmo-levensdomeinen. Het borgen van een kwalitatief hoogwaardig 'vangnet' dat niet alleen mensen opvangt, maar ook weer laat bloeien en in staat stelt de eigen verantwoordelijkheid te nemen is het uitgangspunt.

Het huidige beleid sluit nog onvoldoende aan bij deze uitgangspunten. Het geleverde aanbod vanuit welzijn en zorg dient goed op elkaar aan te sluiten zonder dat er hiaten zijn of overlappen voor de individuele cliënt. In Zuidoost is wel een gevarieerd aanbod aan zorg en welzijn maar de kloof tussen deze sectoren wordt nog niet altijd overbrugd. Het totale aanbod is ook nog onvoldoende bekend. Meer kanalen moeten worden gebruikt, en soms is het ook nodig mensen actief te wijzen op bestaande voorzieningen. Het Wmo-loket speelt hierin uiteraard een belangrijke rol.

Prioriteit in deze programmalijn gaat uit naar:

- Gezondheidsbevordering: ondersteunen wijkgerichte gezondheidswerk
- Verbreiding Basispakket: uitbreiding van doelgroep ouderen naar doelgroep mensen met een beperking, verhoging leeftijdsgrens
- Woonservicewijken: realisering woonservicewijk en instellen stimuleringsregeling woonservicewijken.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Met de invoering van de Wmo is de taak van de lokale overheid voor deze doelgroep groter geworden. Doelstelling is het voorkomen van maatschappelijke uitval door vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren. Om de ambities in de programmalijn Openbare Geestelijke Gezondheidszorg te kunnen waarmaken is samenwerking met de centrale stad van cruciaal belang. De Dienst Zorg en Samenleven en de DWI zijn immers verantwoordelijk voor een groot deel van het aanbod in de keten. Stadsdeel Zuidoost speelt hierin een actievare rol dan de meeste andere stadsdelen vanwege de omvang van de drugsproblematiek in Zuidoost. Er is veel geïnvesteerd in het doorbreken van de taboesfeer rond GGZ. Maar de bekendheid over het GGZ-aanbod is onder sommige groep nog onvoldoende. Daarom is het belangrijk nog meer te investeren in voorlichting van de sociale omgeving, zoals kerken, lokale organisaties en mantelzorgers. Het aanbod zelf is ook niet altijd toereikend. De komende tijd moet de nadruk verschuiven van zorg naar activering. Daarvoor zijn voldoende plekken voor dagbesteding nodig.

Prioriteit in deze programmalijn gaat uit naar:

- Maatschappelijk steunsysteem: netwerk ontwikkelen rondom mensen met ernstig psychische beperkingen

- Verbreding basispakket: basispakket ontwikkelen voor GGZ-doelgroep, algemene voorzieningen toegankelijk maken met de nadruk op financiële voorzieningen
- Afstemming zorg en welzijn: uitbreiding aanbod dagbesteding, duurzame administratieve ondersteuning voor mensen met psychiatrische problemen

Civil Society

Bij de invoering van de Wmo in Amsterdam is gekozen om meer aandacht te besteden aan het versterken van onderlinge verbanden tussen burgers. De term Civil Society is overgenomen van het rijk en is te kenmerken als het geheel aan sociale netwerken en verbanden in de samenleving. De algemene gedachte van de Wmo is dat versterking van deze civil society bijdraagt aan het welzijn en de zelfredzaamheid van burgers en daarmee een preventieve bijdrage levert aan het verminderen van de zorgvraag.

De term Civil Society is dan misschien nieuw, maar een onbekend beleidsterrein is het zeker niet. Onderdelen van deze programmalijn, zoals sociaal-cultureel werk en opbouwwerk zijn van oudsher de beleidsterreinen van de stadsdelen. Sociale activering en inburgering zijn 'jongere' beleidsterreinen, maar ook daarop wordt al volop beleid ontwikkeld. Nieuw is wel de nadrukkelijke aandacht voor mantelzorg en vrijwilligerswerk in de civil society. Met de komst van de Wmo moet er dus met een vernieuwde blik naar 'oude' beleidsterreinen gekeken worden, waartussen veelal nog de samenhang ontbreekt.

Ondanks dat het bevorderen van de sociale samenhang, stimuleren van participatie en ondersteunen van vrijwilligerswerk speerpunten van beleid zijn in Zuidoost moet er nog veel geïnvesteerd worden in een sterke civil society. Er gebeurt al veel ter voorkoming van isolement van specifieke doelgroepen. Ook zijn er in Zuidoost veel mensen die zich inzetten voor de buurt. Maar er dreigen ook nog mensen buiten de boot te vallen, zoals mensen met armoedeproblemen en mensen met psychische beperkingen. Met de komst van de

Wmo wordt er meer gevraagd van actieve burgers om zich in te zetten voor de zwakkeren. In deze programmalijn is de samenwerking met de centrale stad van minder cruciaal belang.

Prioriteit in deze programmalijn gaat uit naar:

- Community centres: buurthuizen ombouwen tot plaatsen die het mogelijk maken een sociaal netwerk op te bouwen en te onderhouden
- Mantelzorg: ondersteuning mantelzorgers, informatie en advies over mantelzorg bij lokale organisaties
- Vrijwilligerswerk: ondersteunen en faciliteren vrijwilligers, subsidieprocedure toegankelijk maken voor vrijwilligers
- Sociale Activering: inzet lokale organisaties bij het genereren van activeringsplekken
- Armoedebeleid: voorlichting aan hulpverleners, leerkrachten en vrijwilligers over inkomensvoorzieningen en financiële ondersteuning

Financiën

Voor de financiering van het Wmo-programma moeten we een onderscheid maken tussen het stadsdeelbudget en de middelen van de centrale stad. Alvorens we binnen het stadsdeelbudget middelen vrijmaken om nieuwe prioriteiten te financieren, moeten we eerst weten over welke middelen de centrale stad beschikt en welke middelen nog gedecentraliseerd worden. Hieronder volgt een toelichting op de budgetten, gebaseerd op het jaar 2007.

Budget Stadsdeel

De stadsdeelbudgetten voor het Wmo-programma zijn nog niet als zodanig in de begroting van het stadsdeel opgenomen. In totaal besteedt het stadsdeel jaarlijks circa 30 miljoen aan producten die vallen binnen de Wmo. In de verdeling naar de vier programmalijnen gaat 7,6 miljoen naar civil society, 14 miljoen naar jeugd, 5,8 miljoen naar mensen met een beperking, 0,4 miljoen naar OGGZ en 2 ton naar het Wmo-loket. De speerpunten in het Wmo programma zijn gericht op preventie, participatie van mensen met een beperking en versterking van de sociale netwerken. Om deze verschuiving van prioriteit in beleid mogelijk te maken is gewijzigde inzet van de bestaande middelen noodzakelijk. In de eerste fase van de financiële herijking zal de nadruk dan vooral liggen op herijking van de budgetten Flankerend Ouderenbeleid, Meer Bewegen Voor Ouderen, Sportstimulering, Bewonersbudgetten (sociale vernieuwing) en het Investeringsbudget Sociale Vernieuwing.

Budget Centrale Stad

De middelen die de centrale stad tot haar beschikking heeft zijn de voormalige AWBZ middelen die met de invoering van de Wmo zijn overgeheveld naar de gemeente. Vanuit de AWBZ zijn met de invoering van de Wmo, naast de huishoudelijke zorg, ook vier subsidieregelingen overgeheveld naar de Wmo. Het gaat om subsidieregelingen die tot doel hebben GGZ-cliënten, mantelzorgers en ouderen bij het zelfstandig wonen te ondersteunen. Deze budgetten zijn nog niet gedecentraliseerd naar de stadsdelen, in afwachting van een herijking van taken en middelen. De uitzondering hierop vormt het budget voor diensten bij wonen met zorg waarover besloten is, deze middelen gecombineerd met de Wibo (Wonen In een Beschermde Omgeving) middelen gefaseerd te decentraliseren. Deze gedecentraliseerde middelen kunnen ingezet worden ten behoeve van de wijkmaaltijden en het concept woonservicewijken. Naast deze voormalige AWBZ-middelen heeft de centrale stad vorig jaar ook besloten een budget naar de stadsdelen te decentraliseren ten behoeve van de maatschappelijke steunsystemen. Dit budget kan ingezet worden voor structurele uitbreiding van het Meldpunt Zorg en Overlast en uitbreiding van het basispakket voor de OGGZ-doelgroep.

De doelstelling van de Wmo is dat de sturing van het zorg- en welzijnsaanbod in één hand moet liggen. Wij zijn dan ook van mening dat het stadsdeel pas een integraal zorg- en welzijnsaanbod kan realiseren als verantwoordelijkheid en middelen gedecentraliseerd worden. Decentralisatie is het uitgangspunt van het stadsdeel bij de herijking van deze middelen.

Vervolg

Na afronding en uiteindelijk vaststelling van het Integrale Wmo-Programma voor heel Zuidoost moet gestart worden met de uitvoering. Deze uitwerking moet langs de vier programmalijnen worden opgepakt. Per programmalijn zal een plan van aanpak worden opgesteld voor de uitvoering van de programma's. Acties zijn:

- Uitwerken van beoogde resultaten per programmalijn met prestatie-indicatoren;
- *Opstellen communicatieplan Wmo. Er moet bekendheid worden gegeven aan de gevolgen van de Wmo voor de inwoners van Zuidoost, de beschikbare voorzieningen en de te volgen procedures. Het Loket Zorg en Samenleven speelt hierin een belangrijke rol.*
- Onderzoek naar de vraag. Bepaald moet worden welke producten aan de vraagpatronen per aandachtsgroep tegemoet komt;
- De projecten die voortvloeien uit het bestuursakkoord stad-stadsdelen in samenwerking met de centrale stad uitwerken, waarna implementatie per stadsdeel volgt. (o.a. verbreding basispakket, maatschappelijke steunsysteem).

VOORGESTELD BESLUIT:

Wij stellen u voor het hierna opgenomen besluit te nemen.

Het Dagelijks Bestuur

Ch.M. Rach
secretaris

E.M. Sweet
voorzitter



Besluiten Stadsdeelraad Zuidoost 2008

WMO-programma Zuidoost 2008-2010

Amsterdam Zuidoost, 22 april 2008

SDR220408 W/16

De Stadsdeelraad van het Stadsdeel Amsterdam Zuidoost,

Gezien de voordracht van het dagelijks bestuur d.d. 26 maart 2008 en het advies van de raadscommissie Welzijn van 8 april 2008

BESLUIT:

Vaststellen van het WMO-programma Zuidoost 2008-2010.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de Stadsdeelraad d.d. 22 april 2008, met inachtneming van de aangenomen moties.

G.P. Both
griffier

L. Burgers
voorzitter